

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 351/06-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 30. novembra 2006 v senáte zloženom z predsedu Juraja Babjaka a zo sudcov Eduarda Báránaya a Ľubomíra Dobríka vo veci sťažnosti M. Š., bytom K., zastúpeného advokátom JUDr. J. F., K., pre namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bardejov v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 31/04 takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Bardejov v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 31/04 **p o r u š i l** základné právo M. Š. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresnému súdu Bardejov **p r i k a z u j e** v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 31/04 konať bez zbytočných prietahov.

3. M. Š. priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 50 000 Sk (slovom päťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Bardejov p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bardejov je p o v i n n ý zaplatiť náhradu trov konania M. Š. v sume 5 788 Sk (slovom päťtisíc sedemstoosemdesiatosem slovenských korún) na účet advokáta JUDr. J. F., K., do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Sťažnosti M. Š. vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. októbra 2006 doručená sťažnosť M. Š., bytom K. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. J. F., K., pre namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bardejov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 31/04.

Sťažovateľ uviedol, že 2. februára 2004 podal okresnému súdu žalobu o vyplatenie mzdy s príslušenstvom proti svojmu zamestnávateľovi. Od podania jeho žaloby uplynulo takmer 31 mesiacov a okresný súd fakticky vo veci nekonal. Sťažovateľ urgoval nariadenie termínu pojednávania a 25. júla 2006 podal predsedovi okresného súdu sťažnosť na priet'ahy v konaní. Predseda okresného súdu mu listom z 18. augusta 2006 oznámil, že jeho sťažnosť je dôvodná, že okresný súd je vo veci nečinný, čím dochádza k zbytočným priet'ahom. Sťažovateľ ďalej uviedol, že je dlhodobo nezamestnaný a jeho rodina sa dostala do sociálnej núdze. Domnieva sa, že došlo k porušeniu jeho základného práva

na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd nálezom rozhodol, že:

„1. Základné právo M. Š. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu v Bardejove v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 31/04 porušené bolo.

2. Okresnému súdu v Bardejove v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 31/04 prikazuje konať bez zbytočných prietahov.

3. M. Š. priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 500 000 Sk (...), ktoré je Okresný súd v Bardejove povinný vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od doručenia nálezu.

4. Okresný súd v Bardejove je povinný uhradiť náhradu trov konania M. Š. v sume 5 788 Sk na účet jeho právneho zástupcu JUDr. J. F. (...) do dvoch mesiacov od doručenia nálezu.“

Uznesením ústavného súdu č. k. III. ÚS 351/06-8 z 10. novembra 2006 bola vec prijatá na ďalšie konanie.

Na základe výzvy ústavného súdu sa k veci listom sp. zn. Spr. 1092/06 z 23. novembra 2006 vyjadril predseda okresného súdu, v ktorom popísal úkony vykonané v konaní. Ďalej uviedol: *„Vzhľadom na uvedené je treba súhlasiť s tvrdením sťažovateľa, že v konaní došlo k zbytočným prietahom zavinených súdom a to v čase od 13. 7. 2004 do 13. 5. 2005, t. j. po dobu 10 mesiacov, čím bolo porušené základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. Vo zvyšnej časti konania, najmä po 13. 5. 2005, aj keď vo veci nebol nariadený termín pojednávania a doposiaľ alebo vydané meritórne rozhodnutie, súd nebol nečinný, keď svojimi úkonmi odstraňoval vady žaloby žalobcu a po ich odstránení a vydaní rozhodnutia o žalobcom žiadanej zmene žaloby sa opätovne pokúša toto rozhodnutie spolu*

so žalobou doručiť žalovanému a tým vytvoriť predpoklady pre nariadenie termínu pojednávania, resp. meritórne rozhodnutie vo veci.“ Predseda okresného súdu ďalej uviedol, že nesúhlasí s výškou požadovaného primeraného finančného zadost'učinenia, pretože s'ťažovateľ mohol svoj stav čiastočne riešiť najmä využitím inštitútu predbežného opatrenia podľa § 102 Občianskeho súdneho poriadku v spojení s § 76 ods. 1 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku, túto možnosť však nevyužil. V závere vyjadrenia navrhol čiastočne vyhovieť s'ťažnosti, pretože v dobe od 13. júla 2004 do 13. mája 2005 vidí porušenie označených práv s'ťažovateľa, a v ostatnej časti s'ťažnosť zamietnuť a účastníkom konania vzájomne nepriznať náhradu trov konania.

Predseda okresného súdu listom z 23. novembra 2006 a s'ťažovateľ listom z 28. novembra 2006 oznámili, že netrávajú na ústnom prejednaní veci.

II.

Z obsahu s'ťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrenia okresného súdu, ale najmä z obsahu na vec sa vzťahujúceho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania v predmetnej veci:

Dňa 3. februára 2004 s'ťažovateľ podal okresnému súdu žalobu o vyplatenie mzdy spolu s prílohami, ktorá bola prijatá pod sp. zn. 3 C 31/04.

Dňa 18. marca 2004 bol s'ťažovateľ vyzvaný, aby v lehote 7 dní zaplatil súdny poplatok v sume 5 220 Sk.

Dňa 21. apríla 2004 s'ťažovateľ požiadal o upustenie od zaplatenia súdneho poplatku.

Dňa 26. apríla 2004 bola vybavovaním veci poverená súdna čakateľka.

Dňa 25. mája 2004 bol s'ťažovateľ vyzvaný na preukázanie svojich majetkových a sociálnych pomerov.

Dňa 25. júla 2004 sa k výzve vyjadril s'ťažovateľ a predložil aj požadované doklady.

Dňa 13. júla 2004 okresný súd vydal uznesenie o oslobodení od súdnych poplatkov, ktoré nadobudlo právoplatnosť 19. júla 2004.

Dňa 29. apríla 2005 okresný súd vyzval s'ťažovateľa na vyčíslenie trov konania, ktoré s'ťažovateľ predložil 3. mája 2005.

Dňa 25. apríla 2005 sťažovateľ urgoval nariadenie termínu pojednávania.

Dňa 13. mája 2005 bol sťažovateľ uznesením vyzvaný na upresnenie petitu. Uznesenie bolo sťažovateľovi doručené 25. mája 2005 a petit doplnil 6. júna 2005.

Dňa 3. augusta 2006 zákonný sudca dal pokyn vyššiemu súdnemu úradníkovi na vypracovanie uznesenia o pripustení rozšírenia petitu.

Dňa 16. augusta 2006 okresný súd vydal uznesenie o zmene petitu.

Dňa 14. septembra 2006 okresný súd požiadal Obecný úrad K. (ďalej len „obecný úrad“) o doručenie zásielky odporcu.

Dňa 31. októbra 2006 obecný úrad oznámil, že žalovaný sa v obci nezdržiava a zásielku neprebral.

Dňa 24. novembra 2006 bol spis predložený ústavnému súdu.

III.

Predmetom konania pred ústavným súdom je sťažovateľom namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 31/04.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto

na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (I. ÚS 10/98 a iné).

Povinnosťou súdov vyplývajúcou zo základného práva účastníkov súdneho konania na prerokovanie ich vecí bez zbytočných prietáhov, v kontexte medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky garantovať účastníkom súdneho konania právo na prerokovanie ich vecí v primeranej dobe (v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru), je zabezpečiť odstránenie stavu právnej neistoty osoby domáhajúcej sa rozhodnutia štátneho orgánu v primeranej dobe (III. ÚS 374/04, III. ÚS 11/05).

Otázku existencie zbytočných prietáhov v konaní, a tým aj porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, skúma ústavný súd vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa právnej a faktickej zložitosti vecí, podľa správania účastníkov konania a spôsobu, akým v konaní postupoval súd (III. ÚS 175/04). Tieto tri kritériá zohľadňuje pri namietaní porušenia práva na prerokovanie vecí súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru aj Európsky súd pre ľudské práva.

Predmetom konania vedeného okresným súdom je žaloba o vyplatenie mzdy s príslušenstvom, ktorá predstavuje stabilnú judikatúru v rozhodovacej činnosti okresného súdu.

Pokiaľ ide o správanie účastníkov, sťažovateľ bol vo veci aktívny, včas predkladal návrhy a požadované doklady. Žalovaný vo veci aktívny nebol, pretože okresný súd mu za viac ako dva roky konania nedoručil návrh a nezistil jeho stanovisko k žalobe.

Pokiaľ ide o postup okresného súdu vo veci, jeho predseda priznal vzniknuté prietahy v rozsahu 10 mesiacov, pričom uviedol, že na zvyšné prietahy vraj mal sťažovateľ reagovať návrhom na predbežné opatrenie.

S týmto tvrdením predsedu okresného súdu nemožno súhlasiť.

Okresný súd vo veci nepostupoval takým spôsobom, ako mu prikazuje § 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, t. j. postupovať v konaní i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Okresný súd takto nepostupoval aj napriek tomu, že konanie trvá viac ako dva roky, pričom žalobu ani nedoručil protistrane na vyjadrenie. Jeho postup je poznačený aj obdobiami nekonania, a to od 13. júla 2004 (vypracovanie uznesenia o oslobodení od súdnych poplatkov) do 27. apríla 2005 (výzva na vyčíslenie trov konania), teda 9 mesiacov, a od 6. júna 2005 (okresnému súdu bolo doručené doplnenie petitu) do 3. augusta 2006 (úprava kancelárie na ďalší postup), teda viac ako 13 mesiacov. Spolu prieťahy v konaní okresného súdu predstavujú 22 mesiacov.

Ústavný súd dospel k záveru, že v dôsledku nekonania okresného súdu dochádzalo v konaní k zbytočným prieťahom, čím boli porušené označené práva sťažovateľa (bod 1 výroku nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľa zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy, prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prieťahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľ domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo veci samej (bod 2 výroku nálezu).

Sťažovateľ žiadal priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 500 000 Sk, čo odôvodnil najmä zlou sociálnou situáciou svojej rodiny.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Ústavný súd vyslovil porušenie označených práv sťažovateľa, prikázal okresnému súdu, ktorý ich porušil, vo veci konať, a na dovŕšenie nápravy považoval za potrebné

v okolnostiach prípadu priznať sťažovateľovi aj primerané finančné zadosťučinenie v sume 50 000 Sk (bod 3 výroku nálezu) a vo zvyšnej časti návrhu nevyhovieť (bod 5 výroku nálezu). Ústavný súd pri rozhodovaní o výške primeraného finančného zadosťučinenie vychádzal zo zásad spravodlivosti, o ktoré sa opiera aj Európsky súd pre ľudské práva, keď priznáva spravodlivé zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Pri rozhodovaní o výške primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vzal do úvahy aj predmet konania (mzda za vykonanú prácu), ktorý má zásadný statusový význam pre sociálne postavenie sťažovateľa a jeho rodinu.

Sťažovateľ listom z 28. novembra 2006 žiadal priznať trovy právneho zastúpenia spolu v sume 8 682 Sk.

Podľa § 36 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) trovy pred ústavným súdom, ktoré vzniknú účastníkovi konania, uhrádza účastník zo svojho.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi jeho trovy.

Sťažovateľ bol v konaní úspešný.

Ústavný súd pri určení trov právneho zastúpenia postupoval podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (§ 1, § 11, § 14, § 16 ods. 3) s tým, že predmet konania podľa čl. 127 ústavy pred ústavným súdom, ktorým sú základné práva a slobody, porušenie ktorých sťažovateľ namietal, v zásade nie je oceníteľný peniazmi. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2006 v konaní pred ústavným súdom predstavuje 2 730 Sk a hodnota režijného paušálu 164 Sk.

V súlade s týmito ustanoveniami možno teda trovy konania vyčísliť ako súčet odmeny za dva úkony právnej služby (príprava a prevzatie veci, písomné podanie súdu) vykonané v roku 2006 vrátane režijného paušálu ($2 \times 2730 \text{ Sk} + 2 \times 164 \text{ Sk} = 5\,788 \text{ Sk}$). Náhrada trov konania v predmetnej veci vypočítaná podľa platnej právnej úpravy teda spolu predstavuje 5 788 Sk, ktoré ústavný súd prikázal okresnému súdu uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (bod 4 výroku nálezu).

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. novembra 2006